

Psykiatri i kvadrat

PSYKIATRI

634 sidor.

Författare: Jan-Otto Ottosson.

Förlag: Liber AB; 2009.

ISBN 978-91-47-09332-8.

PSYKIATRI

746 sidor.

Författare: Jörgen Herlofson, Lisa Ekselius, Lars-Gunnar Lund, Anders Lundin, Björn Mårtensson, Marie Åsberg, redaktörer.

Förlag: Studentlitteratur; 2009.

ISBN 978-91-44-04026-4.

Hur ska en lärobok utformas för att vara ändamålsenlig? Ändamålsenlig för vad eller för vem? Blir resultatet bättre om många experter delar på uppgiften eller blir det bättre om en kliniskt erfaren och vetenskapligt bevandrad psykiater tar sig verket an?

I maj kom två svenska läroböcker i psykiatri i tryck: den sjunde upplagan av Jan-Otto Ottossons »Psykiatri« och en nyskriven med likalydande titel och med Jörgen Herlofson som huvudredaktör.

Ottossons lärobok är fem sidor tunnare än föregående upplaga trots att två nya kapitel tillkommit: Farlighet och Psykiatrisk prevention. Båda berör områden som känns högaktuella i dessa tider av ökande psykisk ohälsa. Kapitlet om sexuell identitet och preferens är helt omskrivet, kapitlet Psykoterapi har utökats genom att kognitiv beteendeterapi har fått en breddad framställning, och text som tidigare funnits i ett annat kapitel har infogats. Psykoterapiavsnittet har nu blivit mer sammanhållet och Ottosson presenterar på ett synnerligen välavvägt och initierat sätt de olika terapimetodernas användbarhet vid olika sjukdomstillstånd. Texten om jämförelse mellan dynamisk terapi och kognitiv beteendeterapi är i sin enkelhet lysande.

Liksom i tidigare upplagor presenteras de psykiska sjukdomarna på basen av ICD-10-kriterierna, men när skillnader i förhållande till DSM-kriterierna finns, kommenteras detta. Den motsatta strategin skulle förstås kunnat tillämpats med tanke på att undervisningen i psykiatri som regel baseras på DSM-diagnostiken.

Med vetenskap och beprövad erfarenhet som grund presenterar Ottosson på ett pedagogiskt sätt hur man bör använda de olika behandlingsmetoder

som står till buds för psykiska lidanden. Tonen i texten är korrekt men varsam och signalerar såväl respekt som intresse för människan bakom symtomen. Boken har uppdaterats i överensstämmelse med aktuella kunskapsöversikter.

Något som kanske kunnat problematiseras är de svårigheter man ställs inför när det gäller differentialdiagnostik t ex vid bipolär sjukdom typ II. Boken är vid det här laget väl genomarbetad, språkligt njutbar och lättanvänd. Texten lättas upp av ett rikt bildmaterial och illustrativa fallbeskrivningar. Sakregister med fetstilsmarkerade sidangivelser indikerar var definition eller närmare beskrivningar finns. Fördjupningsavsnitt är tydligt markerade vilket underlättar användning på olika utbildningsnivåer. Den glatta papperskvaliteten tilltalar. Boken övertygar fortfarande som en gedigen lärobok i psykiatri.

Herlofson och medförfattares lärobok är ett verk där ett sextiototal experter, de flesta läkare och psykologer verksamma inom psykiatri, presenterar kunskapsläget inom sitt respektive område. Man kan ana att redaktörerna haft ett tungt arbete att samordna och harmonisera stoffet och språket, som i flera kapitel skulle kunna presenteras mer koncist även om de flesta kapitel är ganska korta.

I bokens början finns ett intressant kapitel om psykiatrins historia. Värdefullt i dessa dagar av tilltagande historielöshet! Därefter följer ett par kapitel om genetik och neurovetenskap som inte har en motsvarighet i Ottossons bok. Lite störande är dock att i dessa kapitel finns hänvisningar, utformade som om de skulle läsas i omvänd ordning. Vissa upprepningar har också slunkit förbi redaktörsögat. Kapitlet om evolutionära aspekter är intressant och trevlig läsning.

Avsnitten om de stora sjukdomsgrupperna är i denna bok uppdelade så att en författare presenterar epidemiologi, klinisk bild och förlopp medan behandling presenteras av andra författare i separata kapitel. Man kan fundera över

värdet av denna uppdelning. Det förefaller som om stoffet rörande de kliniska kärnområdena har fått stryka på foten till förmån för presentation av angränsande kunskapsområden såsom transkulturella aspekter, sjukskrivning, hjärnabbildning, psykologiska test och laboratorieundersökningar vid psykisk sjukdom etc. Avsnitten om vanföreställningssyndrom och katatoni skulle kunna vara fylligare redovisade.

Kapitlen om psykiatri och demenser är mer utförliga i denna bok. Mycket väl-skrivna uppfattas också kapitlen om psykiska sjukdomar och störningar orsakade av somatisk ohälsa och somatoforma syndrom. Avsnittet om autismspektrumtillstånd och ADHD hos vuxna presenteras på ett modernt och bra sätt.

Detta är två läroböcker med helt olika upplägg. Vilken är bäst? Det beror nog på vem som ska läsa dem. Vi har ju som bekant så olika inlärningsstilar, och därför kan det vara bra med läroböcker av olika snitt. Bägge böckerna innehåller mer än tillräcklig kunskap i ämnet och kan rekommenderas för att passa på läkares grundutbildning och allmän-tjänstgöring i psykiatri, men även för utbildning av kliniska psykologer och för specialistutbildning i psykiatri av sjuksköterskor. Herlofsons och medarbetarens innehållsrika lärobok torde dock i nästa upplaga vinna på att texten redaktionellt presenterades mer pedagogiskt så att grundkunskap och fördjupning hålls isär till hjälp för studenter på olika nivåer.

Margaretha Bågedahl-Strindlund
docent,

sektion psykiatri,
institutionen för klinisk neurovetenskap,
Karolinska institutet, Stockholm;
medicinsk redaktör, Läkartidningen

Nya upplagor

Farmakologi. 385 sidor.
Andra upplagan.

Författare: Per Norlén, Erik Lindström,
redaktörer.

Förlag: Liber; 2009.
ISBN 978-91-47-09393-9.